

**Як забезпечити доступ до
публічної інформації:
шпаргалка для розпорядників**

2015

УДК 352/354.073.533(07)

ББК 67.404.3я7

Я44

Кушнір І.В, Слизьконіс Д. М., Таран В.В

Як забезпечити доступ до публічної інформації: шпаргалка для розпорядників/ За заг. ред. Д. М. Слизьконіс. Автори-укладачі: Бабакішієва Г. Н., Біла О. В., Канєвський Г.О. Кушнір І.В, Слизьконіс Д. М., Таран В.В;. – К.: ЦПСА, 2015. - 48 с.

ISBN 978-617-7031-41-2

Посібник, який Ви тримаєте в руках, складається з питань та відповідей, які на сьогоднішній день виникають в розпорядників публічної інформації при роботі з запитувачами. Ми пропонуємо фахові роз'яснення для вирішення типових проблем у сфері доступу до публічної інформації, з якими досі стикаються представники органів влади. Посібник має практичний характер, і тому буде корисний для державних службовців, які відповідають за забезпечення доступу до публічної інформації в органах влади.

Це видання опубліковане з використанням коштів спільної програми Європейського Союзу та Ради Європи. Погляди, виражені в даному документі не обов'язково відображають офіційну позицію Європейського Союзу та Ради Європи».

Посібник випускається українською мовою в друкованому та електронному варіантах. Електронну версію видання представлено на сайті Центру політичних студій та аналітики www.cpsa.org.ua. У друкованому вигляді видання розповсюджується безкоштовно. Дозволяється поширювати тексти з посібника з посиланням на джерело.

ISBN 978-617-7031-41-2

© Автори-укладачі: Гюнєль Бабакішієва, Олена Біла, Гліб Канєвський, Ірина Кушнір, Дарія Слизьконіс, Віктор Таран
© Центр Політичних Студій та Аналітики, 2015

Зміст

Розділ I. Доступ до публічної інформації: загальні питання **8**

Що є публічною інформацією, яку треба надавати на запити?	8
Співвідношення права на приватність і права на інформацію?	8
Як визначається суспільний інтерес?	11
Інформація була створена, але не мала бути створена. Чи є вона публічною?	13
Алгоритм розгляду скарг Омбудсменом: що чекати розпоряднику, який порушив закон «Про доступ до публічної інформації»?	13

Розділ II. Робота з запитами **16**

Чи доцільно при підготовці відповіді на запит задаватися питанням: «для чого потрібна запитувана інформація»?	16
Які запити можна ігнорувати?	16
Чи має справжній розпорядник інформації надавати копію відповіді установі, яка перенаправила запит за належністю?	17
Чи можна відмовляти на запит через те, що запитувану інформацію важко перевести в електронний вигляд?	18
Чи можна не надавати інформацію на запит, якщо вона оприлюднена на сайті?	18
Чи може розпорядник відмовити запитувачу, якщо не володіє запитуваною інформацією?	19
Чи мають надаватися на запит декларації, які не підлягають обов'язковому оприлюдненню?	19
Запитувач запитує інформацію, яка не була створена?	20
Як надавати в електронному вигляді інформацію про особу?	21

Розділ III. Організаційні питання **22**

Як реєструвати ідентичні запити?	22
Як оприлюднювати інформацію: всіма способами чи якимось одним?	22

Оприлюднення проектів актів за 20 робочих днів: що робити з негайними рішеннями (похованням, матеріальною допомогою, бюджетом)?	23
Чи необхідно переводити в електронний вигляд інформацію, яка на паперових носіях?	24
Чи можна виставляти рахунок на відшкодування фактичних витрат на друк та копіювання, якщо запитувач стверджує, що інформація суспільно важлива?	25
Відшкодування фактичних витрат: ціна та процедура. Скільки чекати поки запитувач сплатить?	25
Що робити, якщо запитуваний документ, окрім публічної інформації, містить персональні дані?	27
Хто має застосовувати «трискладовий тест»? Процедура оформлення.	28

Розділ IV. Персональні дані та конфіденційна інформація **30**

Запитується інформація про виділене соціальне житло (адреса житла, ПІБ отримувача, підстави виділення).	30
Чи потрібно надавати на запит список черги дітей в дитячий садок?	31
Як відповідати запитувачу, якщо він питає інформацію про свого сусіда?	32
Чи надається особі, на яку було написано скаргу, інформація про скаржника або текст скарги? Чи зміниться рішення про надання/ненадання цих відомостей, якщо у результаті скарги особі винесли догану або звільнили?	33
Чи відносяться копії документів, що були створені (отримані) під час розгляду скарги чи пропозиції, до інформації, що повинна надаватись на інформаційні запити?	34
Чи можна надавати у відповідь на запит копію диплому про вищу освіту очільників органів влади, їх заступників, а також державних службовців?	37
Чи є відомості про оплату праці державного службовця конфіденційною інформацією?	38
Чи можна надати запитувачу інформацію про важкі (хронічні) хвороби третьої особи?	39

Чи можна надавати на запит копії документів, на основі яких було прийнято рішення про надання матеріальної допомоги державному службовцю/посадовій особі?	40
Чи можна надавати на запит копії документів, на основі яких було прийнято рішення про призначення спеціальних пенсій або надбавок до заробітної плати державному службовцю/посадовій особі?	42
Чи потрібно оприлюднювати проекти рішень щодо земельних питань?	43
Чи є договір, укладений за результатами державних закупівель, публічною інформацією?	43

Що є публічною інформацією, яку треба надавати на запити?

Під публічною інформацією розуміється вся інформація, яка наявна в органах державної влади, органах місцевого самоврядування та інших суб'єктах владних повноважень. Також зауважте, що це не лише інформація, яка самостійно створена суб'єктами владних повноважень, а й інформація, що була створена суб'єктом владних повноважень у результаті його спільної роботи з іншими особами, а також інформація, отримана суб'єктом владних повноважень від інших осіб. Крім цього, інформація, яка не була отримана чи створена в процесі виконання обов'язків суб'єкта владних повноважень, але знаходиться у його фізичному контролі (володінні), також є публічною і на неї поширюються положення Закону.

Обмеження в доступі до публічної інформації може відбуватися лише на підставі статті 6 Закону «Про доступ до публічної інформації», а саме лише після застосування «трискладового тесту».

Одразу наголошуємо, що не може бути обмежено доступ до інформації про розпорядження бюджетними коштами, володіння, користування чи розпорядження державним, комунальним майном, умови отримання цих коштів чи майна, прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримали ці кошти або майно, відомості, зазначені у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Одже, стандартні відмови в наданні копій декларацій, рішень про виділення земельних ділянок, копій договорів на надання послуг, вмотивовані тим, що це є конфіденційною або комерційною інформацією, є неправомірними і такими, що прямо суперечать закону, а одже підлягають оскарженню.

ЗУ «Про доступ до публічної інформації» (ст. 1, ст. 6, ст. 24)

Співвідношення права на приватність і права на інформацію

Гарантування Конституцією України кожному громадянину з одного боку права на інформацію (ст.34), а з іншого – права на недоторканність приватного життя (ст. 32) вимагає пошуку балансу між приватними інтересами щодо збереження конфіденційності даних та суспільним інтересом щодо розкриття інформації.

На сьогодні в національному законодавстві містяться суперечливі положення щодо належності персональних даних до конфіденційної інформації.

Дійсно, згідно з ч. 2 ст. 5 Закону «Про захист персональних даних» (далі - Закон) «персональні дані можуть бути віднесені до конфіденційної інформації про особу законом або відповідною особою».

При цьому згідно із ч. 2 ст. 22 Закону «Про інформацію» «конфіденційною є інформація про фізичну особу». Ч. 1 ст. 11 вказаного Закону ототожнює

інформацію про особу з персональними даними – «інформація про фізичну особу (персональні дані) – відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована». Таким чином, вказаний нормативно-правовий акт відносить всі без винятку персональні дані до конфіденційної інформації.

У зв'язку з цим слід звернути увагу на два моменти.

По-перше, навіть якщо виходити з положень ч. 2 ст. 5 Закону слід наголосити, що національне законодавство, з незначними винятками, не надає вичерпного переліку того, які персональні дані є конфіденційною інформацією. Тому в більшості випадків віднесення тих чи інших персональних даних до конфіденційної інформації та прийняття рішення щодо їх поширення здійснюватиметься оціночним шляхом, виходячи з конкретних обставин окремої справи.

У цьому зв'язку слід наголосити на тому, що коло персональних даних, які потенційно можуть належати до конфіденційної інформації, є дуже великим. Так, згідно з офіційним тлумаченням положень частин 1,2 статті 32 Конституції, викладеним у рішенні Конституційного Суду України, винесеному у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області (Справа № 1-9/2012 від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012):

«інформацією про особисте та сімейне життя особи є будь-які відомості та/або дані про відносини немайнового та майнового характеру, обставини, події, стосунки тощо, пов'язані з особою та членами її сім'ї [...]. Така інформація про особу є конфіденційною».

При цьому, інформація про особисте і сімейне життя, про яке мова йде в статті 32 Конституції, безсумнівно, належить до числа персональних даних особи, виходячи з їх визначення як відомостей чи сукупності відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована (ст. 2 Закону).

По-друге, слід брати до уваги, що згідно зі ч. 1 та 2 ст. 14 Закону «поширення персональних даних передбачає дії щодо передачі відомостей про фізичну особу за згодою суб'єкта персональних даних. Поширення персональних даних без згоди суб'єкта персональних даних або уповноваженої ним особи дозволяється у випадках, визначених законом, і лише (якщо це необхідно) в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини». Аналогічні положення передбачено і в ч. 1 ст. 16 Закону, згідно з якою «порядок доступу до персональних даних третіх осіб визначається умовами згоди суб'єкта персональних даних, наданої володільцю персональних даних на обробку цих даних, або відповідно до вимог закону».

Усе вищезазначене свідчить про те, що при вирішенні питання щодо поширення персональних даних про особу слід виходити з презумпції їх конфіденційності.

З огляду на можливість неоднозначного підходу до вирішення питання про те, чи належать персональні дані до інформації з обмеженим доступом, а також з метою забезпечення загального доступу третіх осіб до важливих відомостей низкою законів визначено види інформації, яка за жодних умов не може бути віднесена до конфіденційної.

Зокрема, статтею 5 Закону України «Про захист персональних даних» встановлено, що не належать до інформації з обмеженим доступом, персональні дані:

зазначені у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, оформленій за формою і в порядку, встановленими Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції», крім відомостей, визначених Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції»;

про отримання у будь-якій формі фізичною особою бюджетних коштів, державного чи комунального майна, крім випадків, передбачених статтею 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Окрім того, Законами України «Про захист персональних даних», «Про доступ до публічної інформації» визначено, що не є конфіденційною інформацією персональні дані, що стосуються здійснення особою, яка займає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, посадових або службових повноважень. Рішення щодо конкретних категорій такої інформації та права передачі їх третім особам мають визначатися в кожному окремому випадку, шляхом співставлення положень зазначених вище нормативно-правових актів щодо прав поширення чи захисту конфіденційної інформації про особу з метою пошуку оптимального балансу між ними. При цьому має враховуватися публічність посади, яку займає особа, щодо якої робиться запит, та те, в якій мірі інформація, що міститься в цих документах, стосується виконання такою особою посадових обов'язків, пов'язаних з виконанням функцій держави чи місцевого самоврядування.

Конституція України (частина 2 статті 19, частина 1 статті 32, частини 2, 3 статті 34);

Закон України «Про захист персональних даних» (статті 5, 14, 16);

Закон України «Про доступ до публічної інформації» (статті 6, 7, 10);

Закон України «Про інформацію» (частина 2 статті 22);

Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012

Як визначається суспільний інтерес?

Чи є запитувана інформація суспільно необхідною (становить суспільний інтерес) - одне із ключових питань в процесі застосування трискладового тесту.

Відповідно до статті 29 Закону України «Про інформацію» інформація з обмеженим доступом може бути поширена, якщо вона є суспільно необхідною, тобто є предметом суспільного інтересу, і право громадськості знати цю інформацію переважає потенційну шкоду від її поширення (частина перша). Предметом суспільного інтересу вважається інформація, яка свідчить про загрозу державному суверенітету, територіальній цілісності України; забезпечує реалізацію конституційних прав, свобод і обов'язків; свідчить про можливість порушення прав людини, введення громадськості в оману, шкідливі екологічні та інші негативні наслідки діяльності (бездіяльності) фізичних або юридичних осіб тощо (частина друга).

Не випадково надане визначення суспільно необхідно інформації не містить чіткого та вичерпного переліку такої інформації, а лише надає її загальні ознаки. І мабуть-що самим показовим є тут слово «тощо», що означає, що перелік не є вичерпним. Створити вичерпний перелік суспільно необхідної інформації означає створити перелік питань, якими може в тих чи інших обставинах зацікавитись людина. Очевидно, що це неможливо. Термін «суспільний інтерес» є настільки багатограним та всеохоплюючим, що унеможливорює його визначення в межах однієї дефініції.

Відповідно виникає питання, як же визначити, чи є інформація суспільно необхідною здавалось б за відсутності чіткого законодавства.

По-перше, необхідно відповісти на питання, чи це є інформація, про яку можна сказати, що вона впливає на інтереси або права необмеженого кола осіб. Якщо ж інформація стосується виключно інтересу запитувача (наприклад, розпорядження про перерахунок пенсії), навряд чи можна говорити про суспільну необхідність такої інформації. До інформації, що впливає на необмежене коло осіб, наприклад, можна віднести інформацію, яка дозволяє здійснити обгрунтований політичний вибір, бути обізнаним з подіями і явищами, що відбуваються в державі, впливає на стан та якість життя (інформація з приводу екологічного стану).

Окремо необхідно зазначити про інформацію, що викриває порушення закону чи введення громадськості в оману представниками держави. При цьому під терміном «представники держави» необхідно розуміти не тільки посадовців органів державної влади. Цей термін для цілей визначення суспільно необхідної інформації також охоплює керівників комунальних та державних підприємств.

По-друге, необхідно застосувати тест публічності особи, інформація про яку запитується. Так, Конституційний Суд України, вирішуючи питання щодо конфіденційності інформації про особу, яка займає посаду, пов'язану зі здійсненням функцій держави або органів місцевого самоврядування, та членів її сім'ї, виходив з такого, що належність інформації про фізичну особу до конфіденційної визначається в кожному конкретному випадку. Перебування

особи на посаді, пов'язаній зі здійсненням функцій держави або органів місцевого самоврядування, передбачає не тільки гарантії захисту прав цієї особи, а й додаткові правові обтяження. Публічний характер як самих органів - суб'єктів владних повноважень, так і їх посадових осіб вимагає оприлюднення певної інформації для формування громадської думки про довіру до влади та підтримку її авторитету у суспільстві (рішення Конституційного Суду України від 20.01.2012, № 2-рп/2012 у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України). Відповідно до статті 5 Закону України «Про захист персональних даних» не є конфіденційною інформацією персональні дані, що стосуються здійснення особою, яка займає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, посадових або службових повноважень.

Найвищий ступінь суспільного інтересу звичайно має інформація про життя та діяльність публічних осіб вищого рівня: Президент держави, депутати парламенту, міністри, Прем'єр-міністр, керівники державних служб та відомств, членів конституційних колегіальних органів, судді, посадовці органів місцевого самоврядування тощо.

Однак, публічність особи не завжди пов'язана із обійманням такою особою певної посади в органах державно влади або місцевого самоврядування. Публічною особою може бути будь-яка відома особа (адвокат, політичний аналітик, експерт), яка здійснює публічну діяльність, публічно коментує певні явища та події, має авторитет в суспільстві, формує певне ставлення суспільства щодо подій та процесів в державі.

Публічні особи мають менші межі приватності у порівнянні з пересічними громадянами. Ступінь суспільного інтересу до стилю, подій приватного життя виправдано зростає, коли йдеться про публічних осіб.

По-третє, необхідно звертати увагу на статус запитувача. Коли запитувачем є журналіст або громадська організація ступінь суспільної необхідності запитуваної інформації також зростає. Це зумовлено тим, що журналісти та громадські організації запитують інформацію як правило для створення суспільної дискусії з приводу тих чи інших подій, явищ.

Крім того, немаловажливим є врахування контексту, на фоні якого запитується чи оприлюднюється інформація. У разі якщо запитувана інформація стосується певних фактів, про які в суспільстві виникла дискусія. Наприклад, якщо в суспільстві обговорюється невідповідність стилю життя керівників державного підприємства їх статкам, інформація, викладена в декларації таких керівників, хоча вони не є державними службовцями, може вважатись суспільно необхідною.

Закон України «Про інформацію» (стаття 29)

Закон України «Про захист персональних даних» (стаття 5)

Закон України «Про доступ до публічної інформації» (стаття 6)

Інформація була створена, але не мала бути створена. Чи є вона публічною?

Закон України «Про доступ до публічної інформації» говорить, що публічною є інформація, яка відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом.

Таким чином, хибно може здатися, що якщо чинне законодавство не вимагає від розпорядника створювати певної інформації, то вона не є публічною і її можна не надавати у відповідь на запити. Однак, якщо уважно прочитати визначення «публічної інформації», то стає зрозуміло, що насправді немає жодного значення створював розпорядник інформацію в процесі виконання своїх обов'язків чи ні. Ключовим у визначенні публічної інформації є те, що вона «знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації».

Таким чином, якщо розпорядник інформації фізично володіє інформацією, то вона є публічною і надається на запити в порядку передбаченому Законом. При цьому, немає жодного значення, як ця інформація потрапила до розпорядника.

Те саме стосується і форми, в якій необхідно надавати інформацію. Якщо запитувач хоче отримати копію документа (в якому міститься публічна інформація) в електронному вигляді, а розпорядник попередньо оцифрував цей документ, хоч і не був зобов'язаний це робити – то він надає інформацію в зручний для запитувача спосіб.

Закон України «Про доступ до публічної інформації» (статті 1, 6,)

Алгоритм розгляду скарг Омбудсменом: що чекати розпоряднику, який порушив закон «Про доступ до публічної інформації»?

Відповідно до п. 8-1 статті 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) уповноважені особи секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини або представники Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення за статтею 2123 КУпАП, в тому числі за порушення вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Таким чином, особа може звернутись до Секретаріату Уповноваженого з прав людини щодо порушення її права на доступ до публічної інформації та складення протоколу про адміністративне правопорушення за статтею 2123 КУпАП.

Порядок звернення до Уповноваженого з прав людини та його Секретаріату, зокрема і щодо складення протоколу про адміністративне правопорушення за

статтю 2123 КУпАП, передбачається статтю 17 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» та Законом України «Про звернення громадян».

Кожне звернення та додані до нього матеріали (копії запитів на доступ до публічної інформації/звернень та відповідей на них) аналізуються на предмет наявності підстав для притягнення до адміністративної відповідальності відповідних посадових осіб за статтю 2123 КУпАП.

У разі виявлення підстав для притягнення до адміністративної відповідальності відповідний протокол буде складатись відповідно до вимог та у порядку, встановленому КУпАП.

Протоколи направляються уповноваженими особи Секретаріату Уповноваженого з прав людини або представниками Уповноваженого з прав людини до судів, які є повноважними розглядати справи про притягнення до адміністративної відповідальності, враховуючи територіальну підсудність, визначену чинним законодавством.

Справа про адміністративне правопорушення розглядається у п'ятнадцятиденний строк з дня одержання органом, правомочним розглядати справу, протоколу про адміністративне правопорушення та інших матеріалів справи (частина перша статті 277 КУпАП).

Повістка особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, вручається не пізніше як за три доби до дня розгляду справи в суді, в якій зазначаються дата і місце розгляду справи.

Інші особи, які беруть участь у провадженні по справі про адміністративні правопорушення, повідомляються про день розгляду справи в той же строк (стаття 277-2 КУпАП).

Скаргу на постанову по справі про адміністративне правопорушення може бути подано протягом десяти днів з дня винесення постанови. В разі пропуску зазначеного строку з поважних причин цей строк за заявою особи, щодо якої винесено постанову, може бути поновлено органом, правомочним розглядати скаргу (стаття 289 КУпАП).

Постанова судді у справах про адміністративне правопорушення набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги.

Постанова судді у справі про адміністративне правопорушення може бути оскаржена особою, яку притягнуто до адміністративної відповідальності, її законним представником, захисником, потерпілим, його представником протягом десяти днів з дня винесення постанови.

Крім того, у випадку якщо уповноваженими особами Секретаріату не буде виявлено підстав для притягнення особи до адміністративної відповідальності та відповідно було прийнято рішення про відмову у складенні протоколу про адміністративне правопорушення, заявник, який не погоджується з таким рішенням, може оскаржити його до суду в порядку, передбаченому Кодексом адміністративного судочинства України або до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

У разі констатації судом вини правопорушника у ненаданні інформації чи неправомірній відмові у доступі до інформації, Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини має вжити заходів для поновлення права на інформацію, тобто надання інформації розпорядником відповідно до вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації».

*Кодекс України про адміністративні правопорушення
(статті 2123, 255, 277, 277-2, 289)*

Чи доцільно при підготовці відповіді на запит задаватися питанням: «для чого потрібна запитувана інформація»?

Було зафіксовано чимало випадків, коли розпорядник, отримавши запит, звертався до запитувача із уточненням: навіщо запитувачу потрібна запитувана інформація. Як сказано в частині 2 статті 19 ЗУ «Про доступ до публічної інформації» запитувач має право звернутися до розпорядника інформації із запитом на інформацію без пояснення причини подання запиту. Тобто, запитувач не зобов'язаний вказувати чи пояснювати, з якою метою запитується інформація і як вона буде використовуватись. Виключення становлять лише випадки, коли запитувач а) хоче отримати інформації протягом 48 годин, і має обґрунтувати таку необхідність одразу в запиті; б) хоче отримати інформацію з обмеженим доступом, тому зацікавлений обґрунтувати суспільний інтерес, оскільки ці дані стануть корисними при проведенні розпорядником «трискладового тесту» і прийнятті рішення щодо надання чи ненадання запитуваної інформації.

Разом з тим, якщо запитувана інформація описана не достатньо чітко або має великі розміри, розпорядник може комунікувати із запитувачем з метою консультування чи уточнення запиту. В такому випадку питання про мету збору інформації може бути доцільним.

Також слід пам'ятати, що доступ до публічної інформації здійснюється на принципах:

- вільного отримання, поширення та будь-якого іншого використання інформації, що була надана або оприлюднена відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації», крім обмежень, встановлених законом;
- рівноправності, незалежно від ознак раси, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак».

Закон України «Про доступ до публічної інформації» (статті 4, 19)

Які запити можна ігнорувати?

Згідно діючого законодавства, розпорядник не має права ігнорувати будь-який запит. Разом з тим, ні Законом України «Про доступ до публічної інформації», ні іншими законами не обмежено кількість запитів, яку може надіслати одна особа. Тому потрібно реєструвати, розглядати та виконувати кожен з них.

Трапляються випадки, коли розпоряднику надходить два або декілька запитів про одну й ту саму інформацію. Розглянемо можливі ситуації та порядок дій в них:

- 1) Надійшло декілька запитів, схожих або ідентичних за змістом, проте від різних осіб. В такому випадку кожен запит виконується і відповідь

надається кожному запитувачу.

2) Надійшло декілька абсолютно ідентичних запитів з однаковою датою від однієї особи. В такому випадку скоріш за все мала місце технічна помилка. Однак, краще прокомунікувати з запитувачем і переконатись в тому, що він чекає відповідь на один запит.

3) Якщо після надання відповіді на запит запитувач надсилає подібний (ідентичний) запит, це означає, що запитувач не отримав запитувану інформацію в повній мірі (не задоволений відповіддю). В такому випадку краще прокомунікувати із запитувачем і уточнити, яку саме інформацію він хоче отримати. Запит потрібно розглянути ще раз, з підвищеною увагою.

4) Якщо ідентичні запити повторюються і носять ознаки спаму, все-одно потрібно надавати відповідь на кожен запит, щоб у запитувача не було підстав притягнути розпорядника до відповідальності за порушення закону в частині ненадання відповіді на запит на інформацію. Оскільки запити є ідентичними, то і відповіді на них можуть також бути однаковими.

Трапляються випадки, коли розпорядник, отримавши в один день декілька подібних (аналогічних, схожих) запитів від однієї особи, або декілька різних запитів від однієї особи, об'єднував їх та розглядав як один запит. Така практика є недопустимою, оскільки йде в розріз з чинним законодавством та принципами діловодства. Кожен запит має реєструватись та розглядатись окремо.

Якщо розпоряднику надходять запити, сформовані на спеціальних веб-ресурсах (наприклад «Доступ до правди»), ці запити реєструються і розглядаються без будь-яких застережень, оскільки повністю відповідають вимогам закону та містять всі необхідні реквізити.

Закон України «Про доступ до публічної інформації» (стаття 23)

Чи має справжній розпорядник інформації надавати копію відповіді установі, яка перенаправила запит за належністю?

Як йдеться в частині 4 статті 22 ЗУ «Про доступ до публічної інформації», якщо розпорядник не володіє і не має володіти запитуваною інформацією, але за статусом чи характером діяльності йому відомо або має бути відомо, хто нею володіє, то він зобов'язаний направити цей запит належному розпоряднику з одночасним повідомленням про це запитувача. У такому разі відлік строку розгляду запиту на інформацію починається з дня отримання запиту належним розпорядником, який і має надати запитувачу інформацію в порядку встановленому Законом України «Про доступ до публічної інформації».

В той же час, закон не зобов'язує виконавця запиту надавати відповідь (копію відповіді) органу, до якого запит було направлено спочатку.

Закон України «Про доступ до публічної інформації» (стаття 22)

Чи можна відмовляти на запит через те, що запитувану інформацію важко перевести в електронний вигляд?

ЗУ «Про доступ до публічної інформації» встановлений чіткий перелік підстав для відмови в задоволенні запиту. Тому названа причина не може бути достатнім обґрунтуванням. У разі надання відповіді запитувачу з таким формулюванням, вона буде підлягати оскарженню як така, що не містить вмотивованої відмови на запит. Відповідно, дії фахівця, який готував її підпадають під правопорушення, передбачене Кодексом України про адміністративні правопорушення, а саме - неправомірна відмова в наданні інформації.

Якщо існує об'єктивна причина (відсутність матеріально-технічної бази в розпорядника інформації) неможливості переведення запитуваної інформації в електронний вигляд, можна запропонувати запитувачу надати таку інформацію в письмовій формі. Крім цього, закон передбачає можливість ознайомлення з запитуваною інформацією безпосередньо за місцем знаходження такої інформації, що також можна запропонувати запитувачу у якості альтернативи. Для цього, розпорядник інформації має визначити місце для роботи запитувача з документами чи їх копіями. Зауважте, що запитувач має право роботи виписки з них, фотографувати, копіювати, сканувати, записувати на будь-які носії інформації тощо.

Закону України «Про доступ до публічної інформації» (статті 14, 22)

Кодекс України про адміністративні правопорушення (ст. 2123)

Чи можна не надавати інформацію на запит, якщо вона оприлюднена на сайті?

Іноді розпорядник, отримавши запит на публічну інформацію, яка вже була опублікована, у відповідь надає неправомірну відмову, вказуючи, що запитувач може сам її знайти, наприклад, на офіційному веб-сайті. Однак, незважаючи на те, що розпорядник посилається на загальнодоступні джерела - це є грубим порушенням Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Так, в частині 2 статті 22 цього закону сказано, що: «відповідь розпорядника інформації про те, що інформація може бути одержана запитувачем із загальнодоступних джерел ... вважається неправомірною відмовою в наданні інформації». Розпорядник, винний у неправомірній відмові в наданні публічної інформації, нестиме адміністративну відповідальність.

Таким рішенням, законодавець намагався забезпечити запитувачу безперешкодний доступ до публічної інформації, оскільки: а) не всі запитувачі мають доступ до Інтернету і можуть знаходити необхідну інформацію на сайтах розпорядників; б) не всі запитувачі (з тих, хто має доступ до Інтернету) вміють ним користуватися. Крім того, бувають випадки, коли запитувач намагався знайти потрібну інформацію на офіційному веб-сайті, але так і не знайшов. Або якщо і знайшов, то не впевнений, що ця інформація є актуальною.

В будь-якому випадку, у запитувача може бути безліч об'єктивних і суб'єктивних причин надавати перевагу отриманню публічної інформації від розпорядника у відповідь на запит. А закон, в свою чергу, гарантує запитувачу таку можливість.

Закон України «Про доступ до публічної інформації» (стаття 22)

Чи може розпорядник відмовити запитувачу, якщо не володіє запитуваною інформацією?

В пункті 1 частини 1 статті 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації» сказано: «Розпорядник інформації має право відмовити в задоволенні запиту в таких випадках: ... розпорядник інформації не володіє і не зобов'язаний відповідно до його компетенції, передбаченої законодавством, володіти інформацією, щодо якої зроблено запит». Тобто, якщо розпорядник не володіє і не повинен володіти інформацією, він може відмовити у задоволенні запиту, керуючись при цьому вимогами частини 4 статті 22 ЗУ «Про доступ до публічної інформації».

Разом з тим, якщо розпорядник не володіє запитуваною інформацією, але за статусом чи характером діяльності йому відомо або має бути відомо, хто нею володіє, то він зобов'язаний направити цей запит належному розпоряднику з одночасним повідомленням про це запитувача.

Така норма закону покликана забезпечити запитувачу зручний та простий механізм в отриманні публічної інформації. Розпорядникам публічної інформації важливо виконувати цю норму, оскільки на відміну від запитувачів (які не знають і не можуть знати досконало, який орган влади, якою інформацією володіє), – швидко можуть визначити, кому потрібно перенаправити запит за належністю.

Закон України «Про доступ до публічної інформації» (стаття 22)

Чи мають надаватися на запит декларації, які не підлягають обов'язковому оприлюдненню?

Закони України «Про засади запобігання і протидії корупції» відносить до суб'єктів декларування не лише очільників органів влади, але й зокрема: народних депутатів України; депутатів місцевих рад; сільських, селищних, міських голів; державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування; посадових та службових осіб інших державних органів.

Суб'єкти декларування зобов'язані щорічно до 1 квітня подавати за місцем роботи (служби) декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік за формою, що додається до Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції». Частина 2 статті 12 цього ж закону, дає чіткий перелік суб'єктів декларування, декларації яких підлягають оприлюдненню протягом 30 днів з дня їх подання на офіційному веб-сайті відповідного державного органу чи органу місцевого самоврядування на строк

не менше одного року. У разі відсутності офіційного веб-сайту такі відомості оприлюднюються шляхом опублікування в офіційних друкованих виданнях відповідних державних органів та органів місцевого самоврядування протягом 30 днів з дня подання декларації.

Однак, розпорядники інформації забезпечують доступ до публічної інформації не лише шляхом систематичного та оперативного оприлюднення інформації, але й шляхом надання інформації у відповідь на запити.

Відповідно до визначення наведеного в Законі України «Про доступ до публічної інформації», публічною є вся інформація, яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень.

Таким чином, всі декларації, які подаються службовими та посадовими особами до органів влади – є публічною інформацією і мають надаватися на запити за виключенням відомостей, щодо реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номера паспорта громадянина України, а також щодо місця проживання та реєстрації декларанта, місцезнаходження об'єктів, які наводяться в декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, є інформацією з обмеженим доступом та оприлюдненню не підлягають.

Закон України «Про доступ до публічної інформації»
(статті 1, 5, п. 6 статті 6)

Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції» (статті 4, 12)

Запитувач запитує інформацію, яка не була створена?

Тут слід одразу наголосити на наступному. Закон гарантує доступ саме до інформації, а не до документів. Відповідно, якщо запит стосується інформації, яка міститься в кількох документах і може бути зібрана та надана без значних інтелектуальних зусиль, не можна відмовляти у задоволенні запиту, мотивуючи це тим, що інформація не створена. Це типова помилка розпорядників інформації, які вважають, що якщо для надання відповіді на запит потрібно більше дій, ніж піти та скопіювати конкретний документ – це вже не підпадає під дію Закону.

Якщо інформація по факту не створена, але відповідно до закону мала б бути створена, треба таку інформацію створити та надати доступ до неї. Тобто, не можна відмовити запитувачу, якщо інформація не створена, але її обов'язкова наявність у розпорядника передбачена чинним законодавством.

Якщо інформація дійсно не створена і для її надання потрібно провести аналіз, підготувати роз'яснення тощо, потрібно повідомити про це запитувача. Поясніть, що Закон «Про доступ до публічної інформації» регулює відносини щодо доступу до інформації, яка вже існує, і не вимагає у відповідь на запит створювати певну інформацію, а також запропонуйте йому звернутися до розпорядника в порядку, передбаченому ЗУ «Про звернення громадян».

Закон України «Про доступ до публічної інформації»

Закон України «Про звернення громадян»

Як надавати в електронному вигляді інформацію про особу?

Що робити, якщо запитувач просить інформацію, яка стосується безпосередньо його і є в наявності розпорядника, але запит відправлений електронною поштою (де часто вказана лише електронна адреса запитувача)? Така інформація зазвичай є конфіденційною інформацією. Особливо чутливим може бути розголошення даних про здоров'я і лікування особи, судимість і матеріали кримінальної справи, усиновлення, насильницький злочин, за яким особа є потерпілою, сімейне життя, зміст кореспонденції тощо.

Розпорядник не може бути впевнений, що надає цю інформацію саме тій людині, якої вона стосується. Як має вчинити розпорядник, щоб виконати вимоги ЗУ “Про доступ до публічної інформації” і надати особі інформацію про неї, при цьому не порушивши ЗУ “Про захист персональних даних”, а саме - передача конфіденційної інформації третій особі?

З метою запобігання зловживанням та розголошенню конфіденційної інформації про особу, у випадку подання такого запиту не в письмовій формі, можна запропонувати запитувача подати запит безпосередньо в письмовій формі, що вимагає особистого підпису. Це може стати певною гарантією можливості ідентифікувати та притягти до відповідальності особу, яка намагалася незаконно отримати конфіденційну інформацію про іншу особу.

Якщо особа не згодна перенаправити запит в письмовій формі, їй можна відмовити в задоволенні запиту, зсилаючись на те, що ця інформація є конфіденційною і в розпорядника немає можливості ідентифікувати запитувача.

*Закону України «Про доступ до публічної інформації»
(статті 10, 22)*

*Закону України «Про захист персональних даних»
(статті 5, 16)*

Як реєструвати ідентичні запити?

В установах може застосовуватися одна з трьох форм реєстрації документів - журнальна, карткова та автоматизована. Найпоширенішою є автоматизована, яка формує банк реєстраційних даних в електронному вигляді, а на кожен запит оформлюється реєстраційно-контрольна картка. При реєстрації запитів щодо надання публічної інформації, які подані у електронній формі, такі запити дублюються на паперових носіях. При отриманні усного запиту чи запиту за телефоном, працівники, на яких покладено обов'язок забезпечення доступу до публічної інформації заповнюють форму запиту, яка реєструється.

В правилах діловодства існує принцип одноразовості, тобто кожен документ реєструється в установі лише один раз. Але яким чином можна зробити висновок, що запити ідентичні? Можна проаналізувати реквізити: особа запитувача, тематика запиту, спосіб надання інформації (в письмовому, електронному вигляді тощо), дата подання запиту. Якщо всі чотири показники співпадають, логічно можна зробити висновок, що запити ідентичні і прийняти рішення щодо реєстрації тільки одного примірника.

Але чи буде це відповідати існуючим правилам діловодства, виходячи з вищенаведеного формулювання про принцип одноразовості? Ні, бо законодавець мав на увазі, що кожному запиту присвоюється один номер в середині структури і при перенаправленні запиту в інші підрозділи немає потреби в перереєстрації.

Тому можна зробити висновок, що правилами діловодства не передбачена можливість для розпорядника інформації прийняття суб'єктивного рішення щодо ідентичності запитів. Але враховуючи те, що у виконавців часто виникає таке питання (особливо щодо електронних запитів, коли через технічні збої при електронному листуванні може траплятися дублювання листів), радимо звернутися до запитувача інформації та уточнити - чи є отримані запити ідентичними. Це дозволить убезпечити розпорядника від оскарження його дій (ненадання інформації за запитом) в тому разі, якщо запитувач надіслав різні запити.

Закон України «Про доступ до публічної інформації» (стаття 16)

Постанова КМУ № 1242 від 30.11.2011 р. «Про затвердження Типової інструкції з діловодства у центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів АРК, місцевих органах виконавчої влади» (статті 161-173)

Як оприлюднювати інформацію: всіма способами чи якимось одним?

Для належного забезпечення права доступу до інформації, розпорядник має гарантувати такий доступ в різні способи, в тому числі і з використанням

можливостей сучасних технологій (веб-сайт, тощо). Доступ до інформації може реалізуватися не тільки шляхом надання інформації у відповідь на запит, а й шляхом самостійного оприлюднення інформації розпорядником.

Розпорядник може оприлюднювати свою інформацію на офіційному сайті, через засоби масової інформації, в спеціальних брошурах і збірниках офіційної інформації, розмішувати відповідну інформацію на інформаційних стендах тощо. Доступ до публічної інформації організують спеціально визначені посадові особи або структурні підрозділи.

Законом чітко передбачений перелік інформації та документів, які мають бути опубліковані розпорядником з власної ініціативи, тобто, не очікуючи запитів від громадян (в ст. 15 ЗУ «Про доступ до публічної інформації»). У разі наявності у розпорядника офіційного веб-сайту, така інформація оприлюднюється на веб-сайті.

Якщо веб-сайту не існує, така інформація має бути опублікована іншим, найбільш зручним для громади способом. Наприклад, якщо ми говоримо про невеличку сільраду, доречним буде розміщення інформації на відповідних стендах, а не в офіційному виданні, яке не має передплатників серед мешканців.

Дублювання інформації кількома способами не обов'язкове, але й не заборонене. Якщо існує потреба в оприлюдненні інформації кількома способами з метою зручного доступу до неї різних категорій громадян (наприклад на веб-сайті і на інформаційних стендах), закон цього не забороняє.

*Закон України «Про доступ до публічної інформації»
(статті 5, 14, 15)*

Оприлюднення проектів актів за 20 робочих днів: що робити з негайними рішеннями (похованням, матеріальною допомогою, бюджетом)?

Закон Про доступ до публічної інформації передбачає, що проекти рішень, які виносяться для остаточного ухвалення на сесію міської ради чи виконавчий комітет міської ради повинні бути оприлюднені на сайті органу влади (або якщо не має сайту в інший спосіб) за 20 робочих днів. Водночас, інколи виникає ситуація, коли міській владі необхідно оперативного приймати рішення про виділення коштів, а не чекати 20 днів. Наприклад, це стосується виділення матеріальної допомоги на лікування, допомоги на поховання, сім'ям погорільцям тощо. Як у такій ситуації знайти баланс між виконанням норм закону та необхідністю негайно допомогти потерпілим? Виходом з цієї ситуації є ухвалення на сесії міської ради типового положення, який би регламентував, що у виняткових випадках, виконавчий комітет міської ради або сесія міської ради можуть приймати рішення про виділення коштів у коротші терміни,

наприклад 1-3 дні. Однак для того, щоб уникнути зловживань з боку місцевої влади потрібно передбачити наступні норми у цьому положенні. По-перше, чітко вписати виключні умови коли можуть прийматися подібні рішення. Наприклад, виділення матеріальної допомоги на лікування, допомоги на поховання, сім'ям погорільцям тощо. По-друге, передбачити чіткий пакет документів, які подає завник. По-третє, передбачити, що рішення виконкому з цих питань має бути затвердженим на найближчій сесії міської ради.

Схожим шляхом можна піти і під час вирішення проблеми з публікацією проекту місцевого бюджету. Після останніх змін до законодавства, місцеві ради не зобов'язані приймати свої бюджети протягом 14 днів після прийняття Державного бюджету. Тому вони можуть у листопаді чи на початку грудня оприлюднити проект бюджету міста. Очевидно, що це буде не кінцевий варіант бюджету, який проголосують депутати. Але такий крок дозволить мешканцям міста дізнатися заздалегідь про доходи та видатки міста на наступний рік, про те, які цільові програми збирається фінансувати влада, скільки коштів буде виділено на освіту, медицину, житлово-комунальне господарство тощо.

Вищеописані кроки, дозволять зробити процес використання міською владою гроші громади більш прозорою, що у свою чергу збільшить довіру громадян до мера та депутатів.

Чи необхідно переводити в електронний вигляд інформацію, яка на паперових носіях?

Законом чітко передбачений перелік інформації, який має бути опублікований на веб-сайті установи (у разі його наявності). Відповідно така інформація априорі має бути наявна в розпорядника в електронному вигляді. Тобто, якщо запитувана інформація відноситься до такого переліку і вона ще на паперових носіях, потрібно перевести її в електронний вигляд та опублікувати на веб-сайті, як це передбачено чинним законодавством. Якщо щодо запитуваної інформації така вимога не встановлена, можна запропонувати запитувачу надати інформацію в письмовому вигляді.

Звичайно, якщо в розпорядника відсутня технічна можливість перевести запитувану інформацію в електронний вигляд, треба повідомити про це запитувача і запропонувати йому ознайомитися з запитуваною інформацією безпосередньо за місцем знаходження такої інформації або надати її в письмовому вигляді.

Хочу зауважити, що не можна виставляти рахунок на відшкодування витрат з переведення в електронний вигляд інформації. Такі випадки поодинокі, але мають місце. Законом передбачено відшкодування лише копіювання та друку документів обсягом більше як 10 сторінок

*Закон України «Про доступ до публічної інформації»
(статті 15, 21)*

Постанова КМУ № 740 від 13.07.2011 р. «Про затвердження граничних норм витрат на копіювання»

або друк документів, що надаються за запитом на інформацію»

Чи можна виставляти рахунок на відшкодування фактичних витрат на друк та копіювання, якщо запитувач стверджує, що інформація суспільно важлива?

Відповідно до частини четвертої статті 21 Закону України про доступ до публічної інформації» при наданні особі інформації про себе та інформації, що становить суспільний інтерес, плата за копіювання та друк не стягується. Питань не виникне у разі якщо розпорядник інформації погодиться з запитувачем про те, що запитувана інформація становить суспільний інтерес. Однак у випадку незгоди розпорядника з твердженням про суспільну необхідність інформації він зобов'язаний виставити рахунок на відшкодування витрат на друк та копіювання, якщо обсяг інформації становить більше 10 сторінок. Спир щодо необхідності оплати у такому випадку може вирішити суд або Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, який має визначити, чи дійсно обгрунтованими є твердження запитувача про те, що запитувана інформація є суспільно необхідною і, відповідно, вимога розпорядника інформації оплатити фактичні витрати на копіювання та друк незаконною.

Закон України «Про доступ до публічної інформації» (стаття 21).

Відшкодування фактичних витрат: ціна та процедура. Скільки чекати поки запитувач сплатить?

Відповідно до статті 21 Закону України «Про доступ до інформації» інформація на запит надається безкоштовно. У разі якщо задоволення запиту на інформацію передбачає виготовлення копій документів обсягом більш як 10 сторінок, запитувач зобов'язаний відшкодувати фактичні витрати на копіювання та друк. Розмір фактичних витрат визначається відповідним розпорядником на копіювання та друк в межах граничних норм, встановлених Кабінетом Міністрів України.

Постановою Кабінету Міністрів України від 13 липня 2011 р. N 740 «Про затвердження граничних норм витрат на копіювання або друк документів, що надаються за запитом на інформацію» затверджено граничні норми витрат на копіювання або друк документів, що надаються за запитом на інформацію.

Тут важливо звернути увагу, що Кабінет Міністрів України постановою встановив саме граничні норми витрат, а не норми обов'язкові для застосування всіма розпорядниками. Це підтверджується положенням частини третьої статті 21 Закону України «Про доступ до публічної інформації» про те, що у разі якщо розпорядник інформації не встановив розміру плати за копіювання або друк, інформація надається безкоштовно.

Відповідно, розпорядник має в межах граничних норм встановити обґрунтований розмір плати за копіювання або друк. У випадку відсутності такого розрахунку, вимога щодо відшкодування витрат є незаконною.

Досить поширеною є практика, коли розпорядник відмовляє у наданні інформації, мотивуючи тим, що запитувач не відшкодував витрати на копіювання та друк, при цьому не виставляючи рахунок на відшкодування. Така відмова є неправомірною, оскільки в такому разі запитувач позбавлений можливості відшкодувати витрати. Ця позиція також підтверджується судовою практикою (постанова Вишгородського районного суду Київської області від 01.07.2015 р., справа № 363/2613/15-п).

Відповідно в межах п'яти робочих днів, а у разі, якщо запит стосується надання великого обсягу інформації або потребує пошуку інформації серед значної кількості даних – двадцяти робочих днів, розпорядник інформації має повідомити запитувача про необхідність оплатити витрати на копіювання або друк, надати рахунок для оплати.

Далі Закон не регулює питання строку, протягом якого розпорядник має чекати на оплату витрат від запитувача. Однак, фактично, виставляючи рахунок на оплату послуг, розпорядник інформації не надає запитувану інформацію. Але на цьому етапі неможливо констатувати незаконне обмеження доступу до інформації, хоча такої підстави як виставлення рахунку на оплату витрат для обмеження доступу до інформації Законом не передбачено. Підстава для відмови в наданні інформації Законом сформульована наступним чином: «особа, яка подала запит на інформацію, не оплатила передбачені статтею 21 цього Закону фактичні витрати, пов'язані з копіюванням або друком» (п. 3 частини першої 22 Закону).

Виникає питання, чи можна вимогу розпорядника щодо оплати витрат на копіювання або друк вважати відмовою у наданні інформації на підставі вказаної підстави, передбаченої п. 3 частини першої статті 22 Закону, і чи є необхідність розпоряднику окремо через деякий час, у разі не надходження інформації про оплату, повідомляти запитувача про відмову у наданні інформації.

Виходячи з логіки Закону, окреме повідомлення про відмову у доступі до інформації не є обов'язковим, оскільки при оскарженні не надання інформації за таких умов досліджується правомірність виставлення рахунку та наявність факту його оплати та володіння інформацією про це розпорядником.

У разі ж якщо інформація про оплату виставленого рахунку надійшла до розпорядника, виникає питання в який строк має бути надана інформація. Визначеного строку у такому випадку Закон не встановлює, відповідно оцінювання дій розпорядника має враховувати особливості кожної конкретної справи. Головне питання, яке підлягає вирішенню в такому випадку: чи дійсно обґрунтованим є той час, який був необхідний розпоряднику для фактичного надання інформації, враховуючи об'єм інформації, спосіб її надання та формальності, які неминуче мають бути виконаними розпорядником при

наданні інформації (наприклад оформлення відповідного супровідного листа та його направлення)?

Закон України «Про доступ до публічної інформації» (статті 21, 22).

Постанова Кабінету Міністрів України від 13 липня 2011 р. N 740 «Про затвердження граничних норм витрат на копіювання або друк документів, що надаються за запитом на інформацію».

Що робити, якщо запитуваний документ, окрім публічної інформації, містить персональні дані?

Дуже часто право на доступ до інформації порушується саме тоді, коли особі відмовляють в доступі, мотивуючи це тим, що інформація містить конфіденційні/комерційні/персональні дані. В переважній більшості випадків, такі відмови прямо суперечать чинному законодавству.

По-перше, нагадаємо, що обмеженню доступу підлягає інформація, а не документ. Якщо документ містить інформацію з обмеженим доступом, для ознайомлення надається інформація, доступ до якої необмежений. Наприклад, копія договору з закритими реквізитами контрагента, або копія рішення про виділення земельної ділянки з замальованою адресою отримувача.

По-друге, не може бути обмежено доступ до інформації про розпорядження бюджетними коштами, володіння, користування чи розпорядження державним, комунальним майном, у тому числі до копій відповідних документів, умови отримання цих коштів чи майна, прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримали ці кошти або майно.

По-третє, ЗУ «Про захист персональних даних» прямо допускає можливість заборони законом віднесення персональних даних певних категорій громадян чи їх персональних даних до інформації з обмеженим доступом. Тобто це повністю співвідноситься з положеннями ЗУ «Про доступ до публічної інформації», де визначається перелік персональних даних, які заборонено відносити до інформації з обмеженим доступом.

Одже, не буде порушенням закону про персональні дані, якщо розпорядник надасть інформацію про декларації, договори закупівлі товарів та послуг за державні кошти, оренди чи купівлі-продажу державного або комунального майна, рішення про виділення земельних ділянок, накази про оплату праці тощо. Навпаки, ненадання такої інформації є прямим порушенням чинного законодавства та може бути оскаржене, як це передбачено Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Закон України «Про доступ до публічної інформації» (стаття 6)

Закон України «Про захист персональних даних» (стаття 5)

Хто має застосовувати «трискладовий тест»? Процедура оформлення.

Законом визначено види інформації з обмеженим доступом та підстави, за якими розпорядник інформації може обмежити доступ до інформації.

Розпорядник інформації має право відмовити в задоволенні запиту, зокрема, у випадку, якщо інформація, що запитується, належить до категорії інформації з обмеженим доступом відповідно до частини другої статті 6 цього Закону.

Згідно з частиною четвертою статті 22 Закону у відмові в задоволенні запиту на інформацію має бути зазначено: 1) прізвище, ім'я, по батькові та посаду особи, відповідальної за розгляд запиту розпорядником інформації; 2) дату відмови; 3) мотивовану підставу відмови; 4) порядок оскарження відмови; 5) підпис.

Відповідно до частини четвертої статті 6 Закону інформація з обмеженим доступом має надаватися розпорядником інформації, якщо немає законних підстав для обмеження у доступі до такої інформації, які існували раніше.

З огляду на вищевказане відмова у наданні інформації є обґрунтованою у разі, якщо розпорядник в листі вказує, якому саме з інтересів загрожує розголошення запитуваної інформації, в чому полягає істотність шкоди цим інтересам від її розголошення, чому шкода від оприлюднення такої інформації переважає право громадськості знати цю інформацію. В іншому випадку така відмова надати запитувану інформацію є необґрунтованою та такою, що суперечить Закону.

Таким чином, трискладовий тест перш за все застосовується розпорядником інформації, а у разі оскарження належного застосування тесту, його може, виходячи з обставин кожної конкретної справи, застосовувати Уповноважений Верховної Ради України або суд.

Крім того, трискладовий тест має також застосовуватись уповноваженою особою (комісією), яка вирішує питання про віднесення категорії відомостей до інформації з обмеженим доступом відповідно до законодавства (наприклад, до державної таємниці).

*Закон України «Про доступ до публічної інформації»
(статті 6, 22).*

Запитується інформація про виділене соціальне житло (адреса житла, ПІБ отримувача, підстави виділення).

Інформація про виділене соціальне житло, зокрема, адреса житла, ПІБ отримувача, підстави виділення, є персональними даними, тобто відомостями чи сукупністю відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована.

Порядок доступу до персональних даних третіх осіб, відповідно до статті 16 Закону України «Про захист персональних даних», визначається умовами згоди суб'єкта персональних даних, наданої володільцю персональних даних на обробку цих даних, або відповідно до вимог закону. Порядок доступу третіх осіб до персональних даних, які знаходяться у володінні розпорядника публічної інформації, визначається Законом України «Про доступ до публічної інформації».

Статтею 5 Закону України «Про захист персональних даних» встановлено, що не належить до інформації з обмеженим доступом інформація про отримання у будь-якій формі фізичною особою бюджетних коштів, державного чи комунального майна, крім випадків, передбачених статтею 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації». Аналогічне положення міститься в статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації», відповідно до якої не може бути обмежено доступ до інформації про розпорядження бюджетними коштами, володіння, користування чи розпорядження державним, комунальним майном, у тому числі до копій відповідних документів, умови отримання цих коштів чи майна, прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримали ці кошти або майно.

Формування та порядок надання соціального житла регулюються Законом України «Про житловий фонд соціального призначення». Органи місцевого самоврядування відповідно до Закону створюють за рахунок коштів місцевих бюджетів, інших джерел фінансування житловий фонд соціального призначення. Законом також визначено вичерпний перелік осіб, які мають право на отримання квартир, садибних (одноквартирних) жилих будинків із житлового фонду соціального призначення.

Згідно із статтею 16 Закону України «Про житловий фонд соціального призначення» соціальний квартирний облік громадян, встановлення черговості, а також розподіл жилої площі здійснюються під громадським контролем відповідно до статті 17 цього Закону з додержанням гласності. Списки громадян для отримання соціального житла в порядку загальної черги, першочергово або позачергово розміщуються окремо та підлягають оприлюдненню.

Враховуючи викладене, інформація про виділене соціальне житло (адреса житла, ПІБ отримувача, підстави виділення) не є конфіденційними персональними даними. Така інформація має бути надана у відповідь на запит

на отримання публічної інформації.

Конституція України (частина 2 статті 19, частина 1 статті 32, частини 2, 3 статті 34);

Закон України «Про доступ до публічної інформації» (статті 6, 7, 10);

Закон України «Про захист персональних даних» (статті 5, 14, 16);

Закон України «Про житловий фонд соціального призначення» (статті 16, 17).

Чи потрібно надавати на запит список черги дітей в дитячий садок?

Відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» персональні дані - це відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована. Згідно з ч. 1 та 2 ст. 14 Закону «поширення персональних даних передбачає дії щодо передачі відомостей про фізичну особу за згодою суб'єкта персональних даних. Поширення персональних даних без згоди суб'єкта персональних даних або уповноваженої ним особи дозволяється у випадках, визначених законом, і лише (якщо це необхідно) в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини». Аналогічне положення передбачене ч. 1 ст. 16 цього Закону, згідно з якою «порядок доступу до персональних даних третіх осіб визначається умовами згоди суб'єкта персональних даних, наданої володільцю персональних даних на обробку цих даних, або відповідно до вимог закону».

На сьогоднішній день відсутні законодавчі положення, які б віднесли інформацію про черговість дітей в дитячий садок до відкритої інформації. У зв'язку з цим, володільць персональних даних (розпорядник публічної інформації) у разі отримання запиту на надання такої інформації має керуватися частиною 2 статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації», і, зокрема, провести «трискладовий тест», тобто перевірити чи становить інформація про чергу до дитячого садочку суспільний інтерес.

Зокрема, має бути з'ясовано наскільки обмеження доступу до інформації про чергу до дитячого садочку буде відповідати сукупності таких вимог:

- 1) виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;
- 2) розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам;

3) шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні.

Лише при дотриманні сукупності всіх трьох умов доступ до інформації може бути обмежений.

У разі прийняття за результатами «трискладового тесту» розпорядником рішення про надання інформації про список черги дітей в дитячий садок ним має бути дотримано вимоги законодавства у сфері захисту персональних даних, а саме, ч.3 статті 6 Закону України «Про захист персональних даних» стосовно відповідності, адекватності та ненадмірності складу та змісту персональних даних стосовно визначеної мети їх обробки (поширення, передачі).

Цілком ймовірно, що зазначення, наприклад, адреси проживання дитини не відповідатиме зазначеному принципу, адже для контролю за черговістю прийняття дітей в садочок, створення умов прозорості діяльності дошкільного навчального закладу (цілком логічно, що рішення про поширення списку черги в дитячий садочок переслідуватиме саме таку мету) достатнім буде оприлюднення інформації про прізвище та ініціали дитини, дати запису в чергу.

Конституція України (частина 2 статті 19, частина 1 статті 32, частини 2, 3 статті 34);

Закон України «Про захист персональних даних» (статті 6, 14,16);

Закон України «Про доступ до публічної інформації» (стаття 6).

Як відповідати запитувачу, якщо він питає інформацію про свого сусіда?

Статтю 6 Закону України «Про захист персональних даних» визначено, що обробка персональних даних здійснюється для конкретних і законних цілей, визначених за згодою суб'єкта персональних даних, або у випадках, передбачених законами України, у порядку, встановленому законодавством.

Поширення персональних даних (надання доступу до персональних даних) є складовою обробки персональних даних та регулюється статтями 14 та 16 Закону України «Про захист персональних даних». Зокрема, інформація про особу (персональні дані) може бути надана іншій особі лише, у разі якщо сама особа, про яку питають, дала згоду надати про неї інформацію, або якщо запитувані персональні дані не віднесені законом до конфіденційної інформації.

Згода суб'єкта персональних даних - добровільне волевиявлення фізичної особи (за умови її поінформованості) щодо надання дозволу на обробку її персональних даних відповідно до сформульованої мети їх обробки, висловлене у письмовій формі або у формі, що дає змогу зробити висновок про надання згоди (абзац 4 статті 2 Закону України «Про захист персональних даних»).

Персональні дані можуть бути віднесені до конфіденційної інформації про особу законом або відповідною особою. Не є конфіденційною інформацією персональні дані, що стосуються здійснення особою, яка займає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, посадових або службових повноважень.

Персональні дані, зазначені у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, оформленій за формою і в порядку, встановленими Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції», не належать до інформації з обмеженим доступом, крім відомостей, визначених Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції».

Не належить до інформації з обмеженим доступом інформація про отримання у будь-якій формі фізичною особою бюджетних коштів, державного чи комунального майна, крім випадків, передбачених статтею 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» (частини 2, 3 статті 5 Закону України «Про захист персональних даних»).

Законом може бути заборонено віднесення інших відомостей, що є персональними даними, до інформації з обмеженим доступом.

У разі якщо особа не дала згоду про надання її персональних даних сусіду або якщо запитувана ним інформація не належить до інформації, визначеної статтею 5 Закону України «Про захист персональних даних», володілець персональних даних має відмовити сусіду у наданні доступу до персональних даних сусіда.

Конституція України (частина 2 статті 19, частина 1 статті 32, частини 2, 3 статті 34);

Закон України «Про захист персональних даних» (статті 2, 5, 14, 16).

Чи надається особі, на яку було написано скаргу, інформація про скаржника або текст скарги? Чи зміниться рішення про надання/ненадання цих відомостей, якщо у результаті скарги особі винесли догану або звільнили?

Відповідно до статті 10 Закону України «Про звернення громадян» не допускається розголошення одержаних із звернень відомостей про особисте життя громадян без їх згоди чи відомостей, що становлять державну або іншу таємницю, яка охороняється законом, та іншої інформації, якщо це ущемляє права і законні інтереси громадян. Не допускається з'ясування даних про особу громадянина, які не стосуються звернення. На прохання громадянина, висловлене в усній формі або зазначене в тексті звернення, не підлягає розголошенню його прізвище, місце проживання та роботи.

Ця заборона не поширюється на випадки повідомлення інформації, що міститься у зверненні, особам, які мають відношення до вирішення справи.

Таким чином, питання надання чи ненадання інформації про скаржника має вирішуватися у кожному окремому випадку з урахуванням обставин скарги та прохання скаржника. При цьому має враховуватися положення статті 7 Закону України «Про звернення громадян» стосовно заборони направляти скарги громадян для розгляду тим органам або посадовим особам, дії чи рішення яких оскаржуються.

Окрім того, має бути дотримана вимога частини 3 статті 6 Закону України «Про захист персональних даних» стосовно відповідності, адекватності та ненадмірності складу та змісту персональних даних стосовно визначеної мети їх обробки, зокрема, поширення, передачі персональних даних в рамках з'ясування обставин подій про які йдеться в скарзі, залучення інших державних органів, установ чи організацій до розгляду скарги.

Якщо особі, на яку скаржився заявник, за результатами розгляду скарги було винесено догану або звільнено, з урахуванням абзацу другого статті 10 Закону України «Про захист персональних даних» їй має бути повідомлено про підстави такого рішення, в тому числі і про особу скаржника. Відповідно до статті 5-1 Кодексу законів України про працю особа, яку притягнуто до відповідальності чи звільнено, за результатами розгляду скарги має право на «правовий захист від [...] незаконного звільнення, а також сприяння у збереженні роботи».

Конституція України (частина 2 статті 19, частина 1 статті 32, частини 2, 3 статті 34);

Закону України «Про звернення громадян» (статті 7, 10);

Закон України «Про захист персональних даних» (статті 6, 14, 16):

Кодекс законів України про працю (стаття 5-1).

Чи відносяться копії документів, що були створені (отримані) під час розгляду скарги чи пропозиції, до інформації, що повинна надаватись на інформаційні запити?

Відповідно до частини другої та третьої статті 34 Конституції України кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір. Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

Згідно із Законом України «Про інформацію» ніхто не може обмежувати права особи у виборі форм і джерел одержання інформації, за винятком випадків, передбачених законом (частина друга статті 7).

Відповідно, Конституцією України і Законом України «Про інформацію» особі гарантується право на вибір способу, форм і джерел отримання інформації. Таке право може бути обмежене законом в визначених статтею 34 Конституції України інтересах.

Частина перша статті 3 Закону України «Про звернення громадян» визначає звернення громадян як викладені в письмовій або усній формі пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) і скарги. Відповідно до пункту 2 частини першої статті 18 Закону України «Про звернення громадян» громадянин, який звернувся із заявою чи скаргою до органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, об'єднань громадян, засобів масової інформації, посадових осіб, має право, зокрема, знайомитися з матеріалами перевірки. Відповідно до частини першої статті 19 Закону України «Про звернення громадян» органи державної влади і місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, об'єднання громадян, засоби масової інформації, їх керівники та інші посадові особи в межах своїх повноважень зобов'язані, зокрема, у разі прийняття рішення про обмеження доступу громадянина до відповідної інформації при розгляді заяви чи скарги скласти про це мотивовану постанову.

Відповідно до академічного тлумачного словника української мови «знайомитись» означає одержувати відомості про що-небудь, набувати знання, досвід у чомусь. Відповідно, вказані положення Закону України «Про звернення громадян» вказують на те, що інформація, зібрана в процесі розгляду звернення особи, не може бути обмежена в доступі для цієї особи, крім випадків, коли прийнято відповідне рішення про обмеження такого доступу. Вбачається, що Закон України «Про звернення громадян» не врегулює порядок отримання відповідних матеріалів для ознайомлення, способу отримання відповідної інформації. Не містить він й положень, які б обмежували право особи отримати такі матеріали в спосіб на власний вибір.

Відповідно до статті 2 Закону України «Про доступ до публічної інформації» сфера дії цього Закону не поширюється на відносини у сфері звернень громадян, які регулюються спеціальним законом про звернення.

З огляду на вказане вбачається, що оскільки відносини щодо способу, порядку отримання інформації, зібраної в процесі розгляду звернення особи, Законом України «Про звернення громадян» не врегулюється, на ці відносини поширюються норми Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Відповідно до частини першої статті 21 Закону України «Про інформацію» та частини першої статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» інформацією з обмеженим доступом є: 1) конфіденційна інформація; 2) таємна інформація; 3) службова інформація.

Відповідно до частини другої статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» обмеження доступу до інформації здійснюється відповідно до закону при дотриманні сукупності передбачених в цьому положенні вимог.

Відповідно, органи державної влади та місцевого самоврядування можуть обмежувати доступ до інформації, зібраної в процесі розгляду звернення особи, виключно при дотриманні сукупності вимог, передбачених частиною другою статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

При цьому важливо, що обмеженню доступу підлягає інформація, а не документ. Якщо документ містить інформацію з обмеженим доступом, для ознайомлення надається інформація, доступ до якої необмежений. Це означає, що якщо в документі, який запитується, міститься інформація з обмеженим доступом, у відповідь на запит надається документ, з якого шляхом ретушування вилучено таку інформацію.

В контексті доступу особи до інформації, зібраної в процесі розгляду її звернення, необхідно також звертати увагу на наступне.

Згідно з пунктом 3 частини другої статті 8 Закону України «Про захист персональних даних» суб'єкт персональних даних має право на доступ до своїх персональних даних. Також, у відповідності із частиною шостою статті 16 вказаного вище Закону суб'єкт персональних даних має право на одержання будь-яких відомостей про себе у будь-якого суб'єкта відносин, пов'язаних з персональними даними, за умови надання інформації, визначеної у пункті 1 частини четвертої цієї статті, крім випадків, установлених законом. Зокрема, у запиті суб'єкта персональних даних має бути зазначено: прізвище, ім'я та по батькові, місце проживання (місце перебування) і реквізити документа, що посвідчує особу.

Враховуючи вказане, можна дійти висновку, що на відносини з приводу отримання інформації, зібраної в процесі розгляду звернення особи, поширюються норми Закону України «Про доступ до публічної інформації». Доступ до такої інформації може бути обмежено у відповідності до частини другої статті 6 вказаного Закону. Інформаційний запит особи, за зверненням якої вказана інформація була зібрана, має бути складений з урахуванням вимог частини шостої статті 16 Закону України «Про захист персональних даних».

Конституція України (стаття 34)

Закон України «Про доступ до публічної інформації» (статті 6,

Закон України «Про звернення громадян» (статті 3, 18, 19)

Закон України «Про захист персональних даних» (статті 8, 16)

Закон України «Про інформацію» (статті 7, 21)

Чи можна надавати у відповідь на запит копію диплому про вищу освіту очільників органів влади, їх заступників, а також державних службовців?

Відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» персональними даними є відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована. Таким чином, копія диплому про вищу освіту належить до персональних даних особи, на ім'я якої виданий такий диплом.

Відповідно до статті 5 Закону України «Про захист персональних даних» персональні дані можуть бути віднесені до конфіденційної інформації про особу законом або відповідною особою. Рішенням Конституційного Суду України від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012 встановлено, що до конфіденційної інформації про фізичну особу належать, зокрема, відомості про її освіту.

Таким чином, за загальним правилом, інформація про вищу освіту особи є конфіденційною. Відповідно до Закону України «Про інформацію» конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом.

В той же час, відповідно до вищезгаданої статті 5 Закону України «Про захист персональних даних», не є конфіденційною інформацією персональні дані, що стосуються здійснення особою, яка займає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, посадових або службових повноважень.

Статтею 4 Закону України «Про державну службу» передбачено, що право на державну службу мають громадяни України які, серед іншого, одержали відповідну освіту і професійну підготовку. Таким чином, наявність відповідної освіти є необхідною передумовою для виконання посадовими та службовими особами їх повноважень.

З цього випливає, що копія диплому про вищу освіту державного службовця може бути надана на запит у випадку, якщо цей диплом підтверджує наявність у державного службовця необхідної для обіймання певної посади освіти.

Конституція України (частина 2 статті 32, частини 2,3 статті 34);

Закон України «Про доступ до публічної інформації» (частина 5 статті 6);

Закон України «Про захист персональних даних» (стаття 2, частина 2 статті 5);

Закон України «Про державну службу» (стаття 4);

Закон України «Про інформацію» (частина 2 статті 11, частина 2 статті 21);

Рішення Конституційного Суду України у справі

за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012.

Чи є відомості про оплату праці державного службовця конфіденційною інформацією?

Інформація щодо оплати праці державного службовця відображає його матеріальний стан, а отже належать до персональних даних. Відповідно до частини 2 статті 5 Закону України «Про захист персональних даних» персональні дані можуть бути віднесені до конфіденційної інформації про особу законом або відповідною особою. Рішенням Конституційного Суду України від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012 матеріальний стан особи віднесено до конфіденційної інформації.

Разом з цим, у цьому ж Рішенні Конституційного Суду України наголошено, публічний характер як самих органів - суб'єктів владних повноважень, так і їх посадових осіб вимагає оприлюднення певної інформації для формування громадської думки про довіру до влади та підтримку її авторитету у суспільстві.

Статтею 32 Закону України «Про оплату праці» не встановлено безальтернативної заборони надання за запитом відомостей стосовно оплати праці. Натомість, нею передбачено, що такі відомості надаються будь-яким органам чи особам лише у випадках, передбачених законодавством.

Зокрема, статтею 5 Закону України «Про захист персональних даних» не належить до інформації з обмеженим доступом інформація про отримання у будь-якій формі фізичною особою бюджетних коштів (зокрема, розмір заробітної плати), крім випадків, передбачених статтею 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Аналогічне положення містить Закон України «Про доступ до публічної інформації». Зокрема, статтею 6 цього Закону встановлено, що інформація щодо умов отримання бюджетних коштів, прізвищ, імен, по батькові фізичних осіб, які отримали ці кошти може бути обмежена, якщо оприлюднення або надання такої інформації може завдати шкоди інтересам національної безпеки, оборони, розслідуванню чи запобіганню злочину.

Окрім того, статтею 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» встановлено, що до інформації з обмеженим доступом не належать відомості, зазначені у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, поданій відповідно до Закону України «Про запобігання корупції», крім відомостей, зазначених в абзаці четвертому частини 1 статті 47 вказаного Закону.

Згадані положення кореспондуються і зі статтею 60 Закону України «Про

запобігання корупції», якою передбачено, що розміри, види оплати праці, матеріальної допомоги та будь-яких інших виплат з бюджету державним службовцям не можуть бути віднесені до інформації з обмеженим доступом.

Таким чином, інформація щодо оплати праці державного службовця є відкритою і має бути надана на запит публічної інформації.

Конституція України (частина 2 статті 32, частини 2, 3 статті 34);

Закон України «Про доступ до публічної інформації» (частини 5, 6 статті 6);

Закон України «Про захист персональних даних» (стаття 2, частина 2 статті 5)

Закон України «Про запобігання корупції» (пункт 2 частини 2 статті 60);

Закон України «Про інформацію» (частина 2 статті 11, частина 2 статті 21);

Закон України «Про оплату праці» (стаття 32);

Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012.

Чи можна надати запитувачу інформацію про важкі (хронічні) хвороби третьої особи?

Інформація щодо важких або хронічних хвороб фізичної особи належить до її персональних даних і є конфіденційною. Законом України «Про захист персональних даних» персональні дані стосовно стану здоров'я особи (зокрема щодо її захворювань) віднесені до категорії так званих «чутливих». Їх обробка (збирання, зберігання, поширення тощо) становить особливий ризик для прав і свобод особи і може здійснюватися лише у випадках, визначених статтею 7 зазначеного Закону.

Статтею 14 цього ж Закону також визначено, що поширення персональних даних без згоди суб'єкта персональних даних або уповноваженої ним особи дозволяється у випадках, визначених законом, і лише (якщо це необхідно) в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Порядок доступу до персональних даних третіх осіб відповідно до статті 16 Закону України «Про захист персональних даних» визначається умовами згоди суб'єкта персональних даних, наданої володільцю персональних даних на обробку цих даних, або відповідно до вимог закону.

Відповідно до статті 40 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» медичні працівники та інші особи, яким у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків стало відомо про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторони життя громадянина, не мають права розголошувати ці відомості, крім передбачених законодавчими актами випадків.

Таким чином, законами можуть бути чітко встановлені виключні випадки, коли інформація щодо захворювань особи, незалежно від її згоди, може бути передана третім особам (зокрема, батькам (усиновлювачам), піклувальникам – щодо дитини або підопічного; адвокату – щодо його клієнта, за умови документального підтвердження наданих особою повноважень адвокату на збір такої інформації; уповноваженим органам – за умови підтвердження передбачених законодавством повноважень на отримання такої інформації тощо).

Отже, інформація щодо стану здоров'я фізичної особи є інформацією з обмеженим доступом і може надаватися лише в окремих, чітко встановлених у законодавстві випадках.

Конституція України (частина 1,2 статті 32);

Закон України «Про захист персональних даних» (стаття 2, частина 1 статті 7, пункт 6 частини 2 статті 7, частина 2 статті 14, стаття 16);

Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (частина 2 статті 39; стаття 40);

«Про психіатричну допомогу» (стаття 6);

«Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» (стаття 14);

«Про боротьбу із захворюванням на туберкульоз» (частина 2 статті 16);

«Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» (стаття 7);

«Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (статті 20, 24).

Чи можна надавати на запит копії документів, на основі яких було прийнято рішення про надання матеріальної допомоги державному службовцю/посадовій особі?

Відповідно до Закону України «Про державну службу», державним службовцям може надаватися матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань та для оздоровлення під час відпустки. Інформація щодо усіх видів матеріальних виплат належить до персональних даних і, за загальним правилом, є конфіденційною.

Разом з тим вона виплачується державним службовцям з бюджетних коштів. А стаття 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» встановлює презумпцію відкритості інформації щодо умов отримання бюджетних коштів, прізвищ, імен, по батькові фізичних осіб, які отримали ці кошти (доступ до такої інформації може бути обмежений лише якщо оприлюднення або надання такої інформації може завдати шкоди інтересам національної безпеки, оборони, розслідуванню чи запобіганню злочину).

Це цілком узгоджується і з положеннями статті 5 Закону України «Про захист персональних даних», якою чітко встановлено, що до інформації з обмеженим доступом не належить інформація про отримання у будь-якій формі фізичною особою бюджетних коштів (зокрема, копії документів, на основі яких було прийнято рішення про надання державному службовцю матеріальної допомоги).

Аналогічна норма закріплена і у статті 60 Закону України «Про запобігання корупції», якою передбачено, що розміри, види оплати праці, матеріальної допомоги та будь-яких інших виплат з бюджету державним службовцям не можуть бути віднесені до інформації з обмеженим доступом.

Таким чином, інформація щодо надання державному службовцю матеріальної допомоги є відкритою і має бути надана на запит публічної інформації.

Конституція України (частина 2 статті 32, частини 2,3 статті 34);

Закон України «Про доступ до публічної інформації» (частина 5 статті 6);

Закон України «Про захист персональних даних» (стаття 2, частини 2,3 статті 5);

Закон України «Про запобігання корупції» (пункт 2 частини 2 статті 60);

Закон України «Про державну службу» (частина 6 статті 33, частина 1 статті 35);

Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012.

Чи можна надавати на запит копії документів, на основі яких було прийнято рішення про призначення спеціальних пенсій або надбавок до заробітної плати державному службовцю/ посадовій особі?

Інформація щодо призначення пенсій і надбавок є персональними даними щодо матеріального стану особи і належить до категорії конфіденційної інформації (це, зокрема, зазначено у Рішенні Конституційного Суду України від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012).

В той же час, відповідно до статті 5 Закону України «Про захист персональних даних» до інформації з обмеженим доступом не належить інформація про отримання у будь-якій формі фізичною особою бюджетних коштів (зокрема, щодо надбавок за вислугу років на державній службі та інших надбавок), крім випадків, передбачених статтею 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Окрім того, не є конфіденційною інформацією персональні дані, що стосуються здійснення особою, яка займає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, посадових або службових повноважень. Зважаючи на те, що підставою для призначення надбавок чи спеціальної пенсії є саме особливості професійної діяльності (займана посада, категорія та ранг державного службовця, стаж роботи тощо) так інформація не є конфіденційною, а тому може бути надання у відповідь на запит на публічну інформацію.

Разом з тим, під час надання копій документів, на основі яких приймалося рішення про виплату надбавок чи призначення спеціальної пенсії, розпорядником публічної інформації має бути дотримано вимогу законодавства у сфері захисту персональних даних, а саме, ч.3 статті 6 Закону України «Про захист персональних даних» стосовно відповідності, адекватності та ненадмірності складу та змісту персональних даних щодо визначеної мети їх обробки (поширення, передачі).

Конституція України (частина 2 статті 32, частини 2,3 статті 34);

Закон України «Про доступ до публічної інформації» (частина 5 статті 6);

Закон України «Про захист персональних даних» (стаття 2, частини 2,3 статті 5, стаття 6);

Закон України «Про запобігання корупції» (пункт 2 частини 2 статті 60);

Закон України «Про державну службу» (частина 6 статті 33, стаття 37);

Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012.

Чи потрібно оприлюднювати проекти рішень щодо земельних питань?

Ефективне та прозоре управління ресурсами громади міста є одним із основоположних принципів доброго врядування, які поширені в Європі та Світі. В його основі лежить ідея, що міська влада це наймані громадою управлінці, яким останні надали в тимчасове управління майно. Очевидно, що коли ми комусь даємо в управління своє майно ми хочемо знати, як він це робить. Саме тому закон про доступ до публічної інформації передбачає, що проекти рішень, які стосуються виділенням земельних ділянок міською радою повинні оприлюднюватися за 20 робочих днів до сесії. Це робиться з наступних причин. По-перше, мешканці повинні знати, які земельні ділянки виділяються. І якщо наприклад він побачить, що планується виділення земельної ділянки під автозаправку у них під будинком, вони зможуть оперативно втрутитись і повпливати на кінцеве рішення. По-друге, мешканці зможуть дізнатися кому саме і на яких умовах виділяється земельна ділянка. Адже існує загроза, що депутати чи міський голова виділять землю своїм родичам або близьким до себе бізнес структурам. По – третє, громада має знати на яких умовах та за якою ціною земля була передана у приватні руки. По-четверте, якщо рішення не законне у громади є шанс скасувати його через суд. Саме тому, всі рішення по земельним питанням мають бути оприлюднені протягом 5 робочих днів після підписання міським головою. Подібна практика зробить процеси управління власності громади прозорішою та ефективнішою.

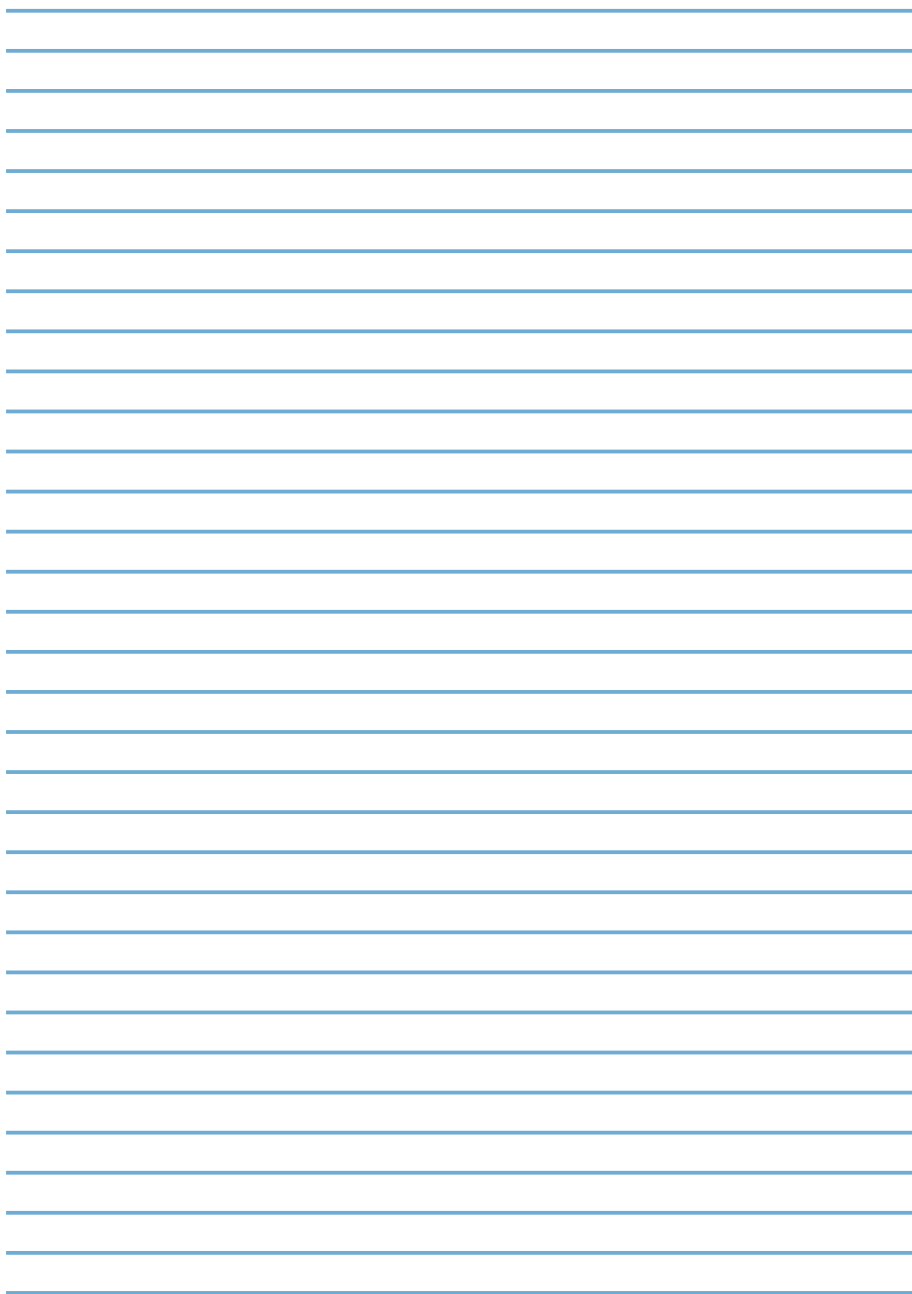
Чи є договір, укладений за результатами державних закупівель, публічною інформацією?

Відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» публічна інформація – це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом.

Відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» не може бути обмежено доступ до інформації про розпорядження бюджетними коштами, володіння, користування чи розпорядження державним, комунальним майном, у тому числі до копій відповідних документів, умови отримання цих коштів чи майна, прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримали ці кошти або майно.

Однак, варто пам'ятати, що дане положення не поширюється на окремі випадки, а саме, коли оприлюднення або надання такої інформації може завдати шкоди інтересам національної безпеки, оборони, розслідуванню, запобіганню злочину.

Закон України «Про доступ до публічної інформації» (статті 1, 13).

A page of blue-lined paper for taking notes. The lines are horizontal and evenly spaced, covering most of the page area below the header.

Друковані видання Центру політичних студій та аналітики

Ці та інші посібники Центру можна завантажити на сайті <http://www.cpsa.org.ua/vydannya/> або замовити поштою написавши на office@cpsa.org.ua

Службова інформація: порядок віднесення та доступу

У посібнику викладено основні положення Закону України «Про доступ до публічної інформації» в частині обмеження по доступу до інформації. Публікація має практичний характер, і тому стане в нагоді як для державних службовців, так і для громадськості, яка прагне отримати безперешкодний доступ до суспільно-важливої інформації.

Завантажити: bit.ly/1FY513j

Посібники з використання

“трискладового тесту”

Трискладовий тест — це алгоритм визначення того, чи необхідно обмежувати доступ до певної публічної інформації. Мета посібника — роз'яснити державним службовцям та працівникам органів місцевого самоврядування, що таке «трискладовий тест» і поінформувати про міжнародні стандарти та принципи його застосування. Посібник вийшов у двох версіях: розширеній, призначеній для професіоналів у сфері доступу, а також у спрощеній візуалізованій версії для широкого кола осіб. Інформація буде цікавою держслужбовцям, посадовим особам органів місцевого самоврядування, журналістам і громадським активістам.

Завантажити: розширена версія bit.ly/1aZOMFk + інфографіка bit.ly/1PnPrzm

Кращі практики бюджетної прозорості та підзвітності органів місцевого самоврядування

У книзі представлені кращі практики прозорості та підзвітності органів місцевого самоврядування, а саме: проаналізовані стратегії розвитку, програми соціального та економічного розвитку, звіти про виконання бюджетів і пояснювальні записки до них міст-обласних центрів України.

Усі опрацьовані документи доступні для завантаження на сайті “Відкритий бюджет” <http://openbudget.in.ua/public/documents>

Формат А-5 Тираж 1000 примірників
«Центр політичних студій та аналітики»
01001, м. Київ, вул. Михайлівська 24-В, оф.43
тел. 067 506 81 62, e-mail: office@cpsa.org.ua, www.cpsa.org.ua
Віддруковано на обладнанні видавничого центру ТОВ «СОФІЯ-А» 04053, м. Київ, вул. Обсерваторна 12-В
дизайн обкладинки і верстка І.Юрчик
Підписано до друку 11.12.2015